

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2010/32/ЕС НА СЪВЕТА

от 10 май 2010 година

за прилагане на рамковото споразумение за превенция на нараняванията с остри предмети в сектора на здравеопазването и болниците, сключено между NOSPEEM и EPSU

(текст от значение за ЕИП)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 155, параграф 2 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- (1) В съответствие с член 155, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз („ДФЕС“) социалните партньори могат заедно да поискат споразуменията, сключени от тях на равнището на Съюза по въпроси, попадащи в приложното поле на член 153 от ДФЕС, да се изпълняват с решение на Съвета, прието по предложение на Комисията.
- (2) С писмо от 17 ноември 2008 г. организациите на европейските социални партньори NOSPEEM (Европейска асоциация на работодателите в сектора на здравеопазването и болниците — секторна организация, представляваща работодателите) и EPSU (Европейска синдикална федерация в сектора на обществените услуги — европейска синдикална организация) уведомиха Комисията за желанието си да започнат преговори в съответствие с член 138, параграф 4 и член 139 от Договора за създаване на Европейската общност (Договора за ЕО) ⁽¹⁾ с цел сключване на рамково споразумение за превенция на нараняванията с остри предмети в сектора на здравеопазването и болниците.
- (3) На 17 юли 2009 г. европейските социални партньори подписаха текста на рамково споразумение за превенция на нараняванията с остри предмети в сектора на здравеопазването и болниците.
- (4) Тъй като целите на настоящата директива, а именно постигане на възможно най-безопасната работна среда чрез предотвратяване на нараняванията на работниците, причинени от всякакви остри медицински предмети (включително убождания с игли от спринцовки) и защита на работниците, изложени на риск в сектора на

здравеопазването и болниците, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите-членки и следователно могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тези цели.

- (5) При изготвянето на предложението си за директива Комисията взе предвид степента на представителност на страните, подписали споразумението, с оглед на обхвата на споразумението по отношение на сектора на здравеопазването и болниците, техния мандат и законосъобразността на клаузите на рамковото споразумение и неговото съответствие с приложимите разпоредби, отнасящи се до малките и средните предприятия.
- (6) Комисията информира Европейския парламент и Европейския икономически и социален комитет за предложението си.
- (7) На 11 февруари 2010 г. Европейският парламент прие резолюция относно предложението.
- (8) Целта на рамковото споразумение, както е посочена в клауза 1 от него, е да се подпомогне постигането на една от целите на социалната политика, а именно подобряване на условията на труд.
- (9) Клауза 11 позволява на държавите-членки и на Общността (от 1 декември 2009 г. заменена от Съюза) да поддържат и въвеждат разпоредби, които са по-благоприятни за защитата на работниците от наранявания, причинени от остри медицински предмети.
- (10) Държавите-членки следва да предвидят ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, които да се прилагат в случай на нарушение на задълженията по настоящата директива.

⁽¹⁾ Преномерирани членове: член 154, параграф 4 и член 155 от ДФЕС.

- (11) По общо искане на социалните партньори държавите-членки могат да им възложат изпълнението на настоящата директива, при условие че предприемат всички необходими мерки, за да бъдат в състояние да гарантират във всеки един момент постигането на резултатите, наложени от настоящата директива.
- (12) В съответствие с точка 34 от Междунституционалното споразумение за по-добро законотворчество⁽¹⁾ държавите-членки се насърчават да изготвят, за себе си и в интерес на Съюза, свои собствени таблици, които, доколкото е възможно, илюстрират съответствието между настоящата директива и мерките за транспониране, и да ги направят обществено достояние,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

С настоящата директива се урежда изпълнението на рамковото споразумение за превенция на нараняванията с остри предмети в сектора на здравеопазването и болниците, сключено между европейските социални партньори HOSPEEM и EPSU на 17 юли 2009 г., което се съдържа в приложението.

Член 2

Държавите-членки установяват система от санкции, приложими при нарушаване на националните разпоредби, приети съгласно настоящата директива. Санкциите са ефективни, пропорционални и възпиращи.

Член 3

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, или се уверяват, че социалните партньори са въвели необходимите мерки чрез споразумение най-късно до 11 май 2013 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите-членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на това позоваване се определят от държавите-членки.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното право, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 4

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 5

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 10 май 2010 година.

За Съвета
Председател

Á. GONZÁLEZ-SINDE REIG

⁽¹⁾ ОВ С 321, 31.12.2003 г., стр. 1.

ПРИЛОЖЕНИЕ

РАМКОВО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАРАНЯВАНИЯТА С ОСТРИ ПРЕДМЕТИ В СЕКТОРА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И БОЛНИЦИТЕ**Преамбул:**

1. Значимостта на въпроса за здравословните и безопасни условия на труд следва да се отчита от всички заети в сектора на здравеопазването и болниците. Предприемането на мерки за предотвратяване и защита от ненужни наранявания ще има положителен ефект върху ресурсите;
2. Здравото и безопасността на работниците са от първостепенно значение и са тясно свързани със здравето на пациентите. Те са от основно значение за качеството на грижите;
3. Процесът на изработване на политики и прилагането им по отношение на остри медицински предмети следва да е резултат от социален диалог;
4. НОСПЕЕМ (Европейска асоциация на работодателите в сектора на здравеопазването и болниците) и EPSU (Европейска синдикална федерация в сектора на обществените услуги), признатите европейски социални партньори в сектора на здравеопазването и болниците, се споразумяха за следното:

Общи положения:

1. Като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 138 и член 139, параграф 2 от него ⁽¹⁾;
2. Като взеха предвид Директива 89/391/ЕИО на Съвета от 12 юни 1989 г. за въвеждане на мерки за насърчаване подобряването на безопасността и здравето на работниците на работното място ⁽²⁾;
3. Като взеха предвид Директива 89/655/ЕИО на Съвета от 30 ноември 1989 г. относно минималните изисквания за безопасността и здравето на работниците при използването на работни съоръжения по време на работа ⁽³⁾;
4. Като взеха предвид Директива 2000/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 г. относно защита на работниците от рисковете, свързани с експозицията на биологични агенти при работа ⁽⁴⁾;
5. Като взеха предвид стратегията на Общността за здравословни и безопасни условия на труд за периода 2007—2012 г. ⁽⁵⁾;
6. Като взеха предвид Директива 2002/14/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2002 г. за създаване на обща рамка за информиране и консултиране на работниците и служителите в Европейската общност ⁽⁶⁾;
7. Като взеха предвид резолюцията на Европейския парламент от 6 юли 2006 г. за предпазване на европейските здравни работници от инфекции, пренасяни по кръвен път вследствие на наранявания с игли от спринцовки (2006/2015(INI));
8. Като взеха предвид първия и втория кръг на консултациите на Европейската комисия относно предпазването на европейските здравни работници от инфекции, пренасяни по кръвен път вследствие на наранявания с игли от спринцовки;
9. Като взеха предвид резултатите от проведения на 7 февруари 2008 г. технически семинар, организиран от EPSU и НОСПЕЕМ във връзка с нараняванията с игли от спринцовки;
10. Като взеха предвид йерархията на общите принципи на превенция, предвидени в член 6 от Директива 89/391/ЕИО, а също така и превантивните мерки, определени в членове 3, 5 и 6 от Директива 2000/54/ЕО;
11. Като взеха предвид общите насоки на МОТ/СЗО относно здравните услуги и ХИВ/СПИН и общите насоки на МОТ/СЗО относно профилактиката след експозиция за предотвратяване на заразяване с ХИВ;
12. При пълно зачитане на съществуващото национално законодателство и колективните трудови договори;
13. Като имат предвид, че е необходимо да се предприемат действия за оценка на честотата на нараняванията с остри предмети в сектора на здравеопазването и болниците и че научните доказателства показват, че мерките за превенция и защита могат да намалят значително настъпването на злополуки и инфекции;

⁽¹⁾ Преномерирани членове: член 154 и член 155, параграф 2 от ДФЕС.

⁽²⁾ ОВ L 183, 29.6.1989 г., стр. 1.

⁽³⁾ ОВ L 393, 30.12.1990 г., стр. 13. Впоследствие директивата е кодифицирана в Директива 2009/104/ЕО, ОВ L 260, 3.10.2009 г., стр. 5.

⁽⁴⁾ ОВ L 262, 17.10.2000 г., стр. 21.

⁽⁵⁾ СОМ(2007) 62 окончателен, 21.2.2007 г.

⁽⁶⁾ ОВ L 80, 23.3.2002 г., стр. 29.

14. Като имат предвид, че цялостният процес на оценка на риска е предпоставка за предприемането на подходящи мерки за предотвратяване на нараняванията и инфекциите;
15. Като имат предвид, че е необходимо работодателите и представителите по здравето и безопасността на работниците да си сътрудничат с цел превенция и защита на работниците от наранявания и инфекции, причинени от остри медицински предмети;
16. Като имат предвид, че здравните работници са основните, но не и единствените засегнати от нараняванията с остри предмети;
17. Като имат предвид, че студентите, които започват клинично обучение като част от образованието си, не се считат за работници съгласно настоящото споразумение, но по отношение на тях следва да се прилагат мерките за превенция и защита, посочени в настоящото споразумение, като отговорността се урежда в съответствие с националното законодателство и практика;

Клауза 1: Цел

Целта на настоящото рамково споразумение е:

- да се постигне възможно най-безопасната работна среда;
- да се предотвратят наранявания на работниците, причинени от всякакви остри медицински предмети (включително убождания с игли от спринцовки);
- да се защитят работниците, изложени на риск;
- да се създаде интегриран подход, установяващ политики за оценка на риска, превенция на риска, обучение, информиране, повишаване на осведомеността и мониторинг;
- да се въведат процедури за реагиране и последващи действия.

Клауза 2: Приложно поле

Настоящото споразумение се прилага по отношение на всички работници в сектора на здравеопазването и болниците и всички, които са под ръководството и надзора на работодателите. Работодателите следва да положат усилия, за да гарантират, че подизпълнителите спазват разпоредбите, предвидени в настоящото споразумение.

Клауза 3: Определения

По смисъла на настоящото споразумение:

1. Работници: всички лица, наети от работодател, включително стажанти и обучаващи се работници в услуги и дейности, пряко свързани със сектора на здравеопазването и болниците. Споразумението се прилага и за работници, които са наети от временно предприятие по смисъла на Директива 91/383/ЕИО на Съвета за допълнение на мерките за насърчаване на подобряването на безопасността и здравето на работното място на работниците на срочно трудово правоотношение или временно трудово правоотношение ⁽¹⁾.
2. Обхванати работни места: здравни заведения/услуги в публичния и частния сектор и всяко друго място, където се предприемат и предоставят здравни услуги/дейности, под ръководството и надзора на работодателя.
3. Работодатели: физически/юридически лица/организации, които са наели на работа работниците. Те отговарят за управлението, организирането и осигуряването на здравни грижи и пряко свързани с тях услуги/дейности, извършвани от работниците.
4. Остри предмети: предмети или инструменти, необходими за извършването на специфични здравни дейности, които могат да режат, прободат, причиняват нараняване и/или инфекция. Острите предмети се считат за работно оборудване по смисъла на Директива 89/655/ЕИО относно работното оборудване.
5. Йерархия на мерките: определя се по реда на ефикасност на избягването, премахването и намаляването на рискове, както е определено в член 6 от Директива 89/391/ЕИО и членове 3, 5 и 6 от Директива 2000/54/ЕО.
6. Конкретни превантивни мерки: мерки, предприети за предотвратяване на наранявания и/или разпространение на инфекции при предоставянето на услуги и дейности, пряко свързани със сектора на здравеопазването и болниците, включително използването на най-безопасното необходимо оборудване, въз основа на оценка на риска и методите за безопасно обезвреждане на остри медицински предмети.
7. Представители на работниците: всяко лице, което е избрано или определено в съответствие с националното законодателство и/или практика да представлява работниците.

⁽¹⁾ ОВ L 206, 29.7.1991 г., стр. 19.

8. Представителите по здравето и безопасността на работниците са определени в съответствие с член 3, буква в) от Директива 89/391/ЕИО като всяко лице, което е избрано или определено в съответствие с националното законодателство и/или практика да представлява работниците при възникване на проблеми, свързани с безопасността и опазването на здравето на работниците при работа.
9. Подизпълнител: всяко лице, което предприема действия във връзка с услуги и дейности, пряко свързани със сектора на здравеопазването и болниците, в рамките на договорни работни отношения, установени с работодателя.

Клауза 4: Принципи

1. Наличието на добре обучена, финансово обезпечена и надеждна работна ръка в областта на здравните услуги е от съществено значение за предотвратяване на риска от наранявания и инфекции, причинени от остри медицински предмети. Предотвратяването на експозицията е ключова стратегия за премахването и свеждането до минимум на риска от наранявания или инфекции, свързани с работата.
2. Ролята на представителите по здравето и безопасността е ключова при предотвратяването на рискове и защитата от тях.
3. Работодателят е длъжен да гарантира безопасността и здравето на работниците във всички аспекти, свързани с работата, включително по отношение на психо-социалните фактори и организацията на работата.
4. Всеки работник е длъжен — доколкото това е възможно — да се грижи за безопасността и здравето си, както и за безопасността и здравето на другите лица, засегнати от неговите действия при работа, в съответствие с обучението си и инструкциите на работодателя.
5. Работодателят създава среда, в която работниците и техните представители участват в разработването на политики и практики във връзка със здравето и безопасността.
6. Принципът на конкретните превантивни мерки, изложени в клаузи 5—10 от настоящото споразумение, е, че никога не се допуска, че не съществува никакъв риск. Прилага се йерархията на общите принципи на превенция по член 6 от Директива 89/391/ЕИО и членове 3, 5 и 6 от Директива 2000/54/ЕО.
7. Работодателите и представителите на работниците работят заедно на съответно равнище за премахване и предотвратяване на рискове, защита на здравето и безопасността на работниците и създаване на безопасна работна среда, включително чрез консултации относно избора и употребата на безопасно оборудване с цел да се установи как е най-добре да се осъществяват процесите на обучение, информиране и повишаване на осведомеността.
8. Необходимо е да бъдат предприети действия посредством процес на информиране и консултации в съответствие с националното законодателство и/или колективните трудови договори.
9. Ефективността на мерките за повишаване на осведомеността е следствие от споделени задължения между работодателя, работниците и техните представители.
10. От съществено значение за постигането на възможно най-безопасни работни места е съчетаването на мерките по планиране, повишаване на осведомеността, информиране, обучение, превенция и мониторинг.
11. Насърчаване на култура, при която не се търси индивидуална вина. Процедурата за докладване на инциденти следва да е насочена по-скоро към системните фактори, отколкото към индивидуалните грешки. Системното докладване трябва да се счита за общоприета процедура.

Клауза 5: Оценка на риска

1. Процедурите за оценка на риска се провеждат в съответствие с членове 3 и 6 от Директива 2000/54/ЕО и членове 6 и 9 от Директива 89/391/ЕИО.
2. Оценката на риска включва определяне на експозицията, разбиране на важността на добре обезпечената и организирана работна среда и обхваща всички ситуации, при които е налице нараняване, кръв или друг потенциално инфекциозен материал.
3. Оценките на риска вземат под внимание технологията, организацията на работата, условията на труд, равнището на квалификация, свързаните с работата психо-социални фактори и въздействието на факторите, свързани с работната среда. По този начин:
 - ще се установи как може да бъде премахната експозицията;
 - ще бъдат разгледани възможни алтернативни системи.

Клауза 6: Премахване, превенция и защита

1. Ако резултатите от оценката на риска покажат риск от инфекции и/или наранявания с остри предмети, трябва да се премахне експозицията на работниците, като се предприемат следните мерки, като редът им по-долу е без значение:
 - определяне и прилагане на процедури за безопасност при използването и депонирането на остри медицински предмети и заразени отпадъци. Тези процедури редовно се подлагат на повторна оценка и се считат за неразделна част от мерките по информирането и обучението на работниците, посочени в клауза 8;

- премахване на излишната употреба на остри предмети чрез прилагане на промени в практиката и въз основа на резултатите от оценката на риска, осигуряване на медицински изделия, които включват проектирани съобразно безопасността механизми за защита;
 - практиката на повторно поставяне на предпазната капачка се забранява с незабавно действие.
2. Като се имат предвид дейността и оценката на риска, рискът от експозиция трябва да бъде намален до необходимото ниво с цел адекватна защита на безопасността и здравето на засегнатите работници. С оглед на резултатите от оценката на риска трябва да се прилагат следните мерки:
- въвеждане на ефективни процедури за обезвреждането на отпадъци и поставяне на ясно обозначени и технически безопасни контейнери за обезвреждане на остри предмети и оборудване за поставяне на инжекции възможно най-близо до оценяваните зони, в които се използват остри предмети или в които могат да бъдат открити такива;
 - предотвратяване на риска от инфекции посредством прилагане на безопасни системи на работа чрез:
 - а) разработване на последователна цялостна политика за превенция, която да обхваща технологията, организацията на работата, условията на труд, свързаните с работата психо-социални фактори и въздействието на факторите, свързани с работната среда;
 - б) обучение;
 - в) провеждане на процедури за медицинско наблюдение в съответствие с член 14 от Директива 2000/54/ЕО;
 - използване на лични предпазни средства.
3. Ако оценката, посочена в клауза 5, покаже наличие на риск за безопасността и здравето на работниците, дължащ се на експозицията им на биологични агенти, срещу които съществуват ефикасни ваксини, на работниците се предлага имунизация.
4. Имунизацията и ако е необходимо, повторната имунизация се извършват в съответствие с националното законодателство и/или практика, включително определянето на вида ваксини.
- на работниците се предоставя информация относно предимствата и недостатъците както при извършването, така и при липсата на имунизация;
 - имунизацията трябва да се предлага безплатно за всички работници и студенти, предоставящи здравни грижи и свързани с тях дейности на работното място.

Клауза 7: Информирание и повишаване на осведомеността

Тъй като острите предмети се считат за работно оборудване по смисъла на Директива 89/655/ЕИО ⁽¹⁾, в допълнение към предоставянето на информация и писмени инструкции за работниците, определени в член 6 от Директива 89/655/ЕИО, работодателят предприема следните подходящи мерки:

- открояване на различните рискове;
- предоставяне на насоки относно действащото законодателство;
- насърчаване на добрите практики по отношение на предотвратяването и регистрирането на инциденти/злополуки;
- повишаване на осведомеността чрез разработване на дейности и информационни материали в партньорство с представителните професионални съюзи и/или представителите на работниците;
- предоставяне на информация за наличните програми за подпомагане.

Клауза 8: Обучение

В допълнение към мерките, установени в член 9 от Директива 2000/54/ЕО, се осигурява подходящо обучение относно политиките и процедурите, свързани с нараняванията с остри предмети, включително относно:

- правилна употреба на медицински изделия, включващи механизми за защита от остри предмети;
- запознаване с тези въпроси на всички нови и временни служители;
- риск, свързан с експониране на кръв и телесни течности;
- превантивни мерки, които включват стандартни предпазни мерки, безопасни системи на работа, правилна употреба и процедури за обезвреждане на отпадъци, значението на имунизацията, в съответствие с процедурите на работното място;
- процедури за докладване, реагиране и мониторинг и тяхното значение;
- мерки, които се предприемат в случай на наранявания.

⁽¹⁾ Впоследствие директивата е кодифицирана с Директива 2009/104/ЕО.

Работодателите трябва да организират и предоставят обучение, което е задължително за работниците. Работодателите трябва да освобождават работниците, от които се изисква да присъстват на обучението. Това обучение се извършва редовно, като се вземат предвид резултатите от мониторинга, модернизацията и подобренията.

Клауза 9: Докладване

1. Това включва преразглеждането на установените процедури за докладване съвместно с представителите по здравето и безопасността и/или съответните представители на работодателите/работниците. Механизмите за докладване следва да включват системи на местно, национално и европейско равнище.
2. Работниците уведомяват незабавно своя работодател и/или отговорното лице, и/или лицето, отговарящо за безопасността и здравето на работното място, за всяка злополука или инцидент, свързан с употребата на остри предмети.

Клауза 10: Реагиране и последващи действия

Установяват се политики и процедури в случай на нараняване с остри предмети. Всеки работник трябва да е запознат с тези политики и процедури. Те следва да бъдат в съответствие с европейското, националното/регионалното законодателство и колективните трудови договори, в зависимост от случая.

По-специално се предприемат следните действия:

- работодателят предприема незабавни мерки за осигуряване на грижи за пострадалия работник, които включват предоставяне на профилактика след експозиция и извършване на необходимите медицински изследвания, когато това се налага по медицински причини, и подходящо медицинско наблюдение в съответствие с клауза 6, параграф 2, буква в);
- работодателят разследва причините и обстоятелствата и регистрира злополуката/инцидента, като предприема — когато е целесъобразно — необходимите мерки. Работникът трябва да предостави съответната информация в подходящ срок, за да допълни подробностите за злополуката или инцидента;
- в случай на нараняване работодателят обмисля предприемането на следните мерки, включващи предоставяне на специализирани съвети на работниците, когато е подходящо, както и гарантирано медицинско лечение. Рехабилитацията, запазването на работата и достъпът до обезщетение са в съответствие с националните и/или секторните споразумения или законодателство.

Поверителността на информацията относно нараняването, диагнозата и лечението е от първостепенно значение и трябва да се зачита.

Клауза 11: Прилагане

Настоящото споразумение не засяга съществуващи, бъдещи национални и общностни разпоредби ⁽¹⁾, които са по-благоприятни за защитата на работниците от наранявания с остри медицински предмети.

Подписалите споразумението страни се обръщат към Комисията с искане да представи настоящото рамково споразумение на Съвета, който да приеме решение с цел настоящото споразумение да стане обвързващо в държавите-членки на Европейския съюз.

Ако споразумението бъде изпълнено посредством решение на Съвета, на европейско равнище и без да се засягат съответните правомощия на Комисията, на националните съдилища и на Съда на Европейския съюз, Комисията може да отправи искане към подписалите споразумението страни във връзка с тълкуването на настоящото споразумение.

Подписалите споразумението страни правят преглед на прилагането на настоящото споразумение пет години след датата на решението на Съвета, ако това бъде поискано от някоя от страните по споразумението.

Брюксел, 17 юли 2009 г.

За EPSU
Karen JENNINGS
За HOSPEEM
Godfrey PERERA

⁽¹⁾ От 1 декември 2009 г. „Общността“ бе заменена от „Съюза“.